

Scouting 4daagsekamp Nijmegen

Team EHBO

Informatie over Eikenprocessie Rups

23 januari 2023

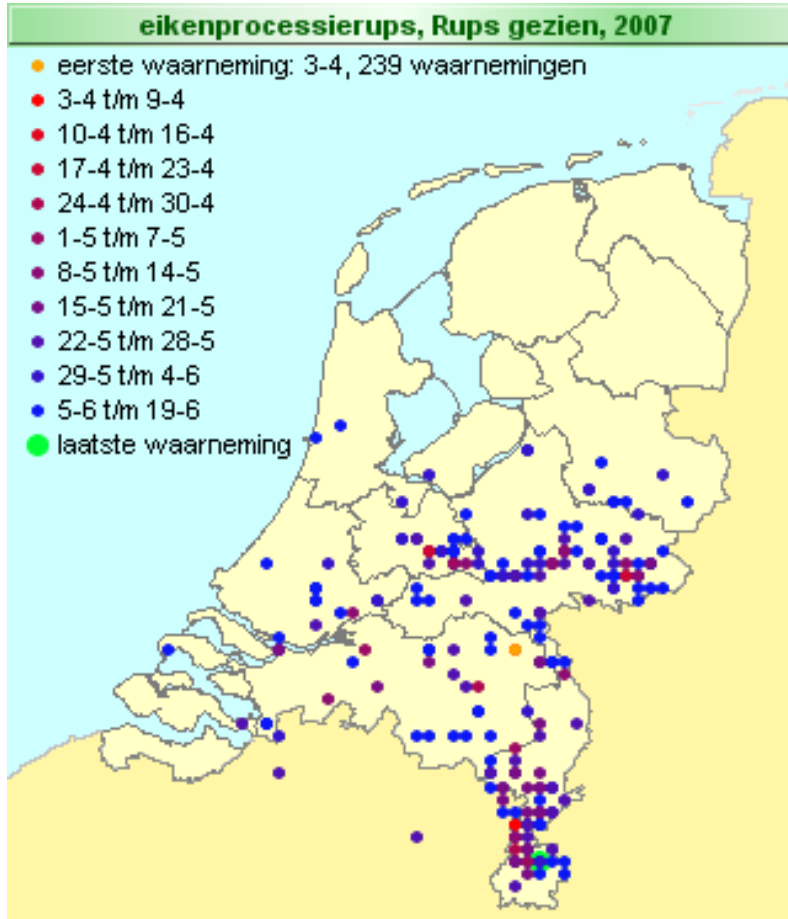

Inhoudsopgave

<i>Inhoudsopgave</i>	2
<i>Gezondheidsrisico's</i>	4
<i>Klachten door brandharen</i>	4
<i>Behandeling van de symptomen</i>	5
<i>Hoe voorkom je ongemak</i>	5

Eikenprocessie Rups

Op een groot aantal eikenbomen in Nederland kan men in de maanden mei, juni en juli behaarde rupsen aantreffen. Deze rupsen gaan 's nachts groepsgewijs –in processie- op zoek naar voedsel (eikenbladeren); vandaar de naam Eikenprocessie Rups. Na contact met de brandharen van deze rups kunnen klachten ontstaan zoals jeuk, irritatie aan de ogen of aan de luchtwegen.

De Eikenprocessie Rups veroorzaakt al jaren overlast, vooral in Zuidoost Brabant en Limburg. Dit jaar is sprake van een heuse plaag. Het aantal meldingen is meer dan verdubbeld ten opzichte van vorig jaar. Het dier rukt bovendien op naar het noorden. Er zijn nu ook meldingen uit Utrecht, Zuid-Holland, Gelderland en zelfs Overijssel. Verwacht wordt dat de problemen door de stijgende temperaturen alleen maar toenemen.

De Eikenprocessie Rups is de larve van een nachtvlinder die haar eitjes legt in de toppen van eikenbomen. Daar overwinteren ze. Eind april, begin mei komen de rupsen uit de eitjes.

Na een aantal vervellingstadias zijn ze in juli volgroeid. Na de derde vervelling krijgen de rupsen brandharen. Dit is tussen half mei en eind juni. In juli verpoppen de rupsen zich tot vlinder. De vrouwtjes leggen daarna hun eitjes, waaruit volgend jaar weer jonge rupsen komen.

Eikenbomen met Eikenprocessie Rupsen zijn te herkennen aan de specifieke nesten op de stammen of dikkere takken; dichte spinsels van vervellinghuidjes, met brandharen en uitwerpselen. Vanuit hun nesten gaan de rupsen 's nachts in processie op zoek naar voedsel in de toppen van de boom.

Regelmatig verwarren mensen de Eikenprocessie Rups met de spinselmot. Spinselmotten zijn rupsen die verschillende soorten bomen en struiken kaalvreten (i.t.t. de Eikenprocessie Rups die hoofdzakelijk op eikenbomen zit), en met een dicht zijdespinsel inkapselen. Spinselmotten hebben geen brandharen en zijn niet hinderlijk voor de mens.

Gezondheidsrisico's

Afhankelijk van het ontwikkelingsstadium van de rups kan ze meer of minder overlast veroorzaken. Onderstaand schema toont aan dat de meeste overlast van half mei tot eind juni verwacht kan worden. Tot eind september veroorzaken lege nesten en overgebleven brandharen nog ongemak. Lege nesten die verstoord worden, kunnen heel het jaar door voor overlast zorgen tijdens werkzaamheden in en rond besmette eikenbomen.

Ontwikkelingsstadium	Periode	Mate van ongemak
Ei stadium	Tot half april	Beperkt ongemak
Jonge rupsen	Half april tot half mei	Beperkt ongemak
Volgroeide rupsen	Half mei tot eind juni	Veel ongemak (brandharen)
Pop stadium	Half juni tot eind augustus	Ongemak (nesten)
Vlinder	Juli tot september	Ongemak (nesten)

Klachten door brandharen

De pijlvormige haren met hun weerhaakjes dringen bij aanraking gemakkelijk in de huid, ogen en luchtwegen. Stoffen die daarbij vrijkomen, roepen reacties op die lijken op allergische reacties. Bij iemand die vaker met de brandharen in contact komt, kunnen de reacties veel sterker zijn. Deze reacties kunnen zeer sterk van persoon tot persoon verschillen. De huidirritaties die binnen acht uur optreden, zijn rood en pijnlijk en gaan gepaard met hevige jeuk, die tot twee weken kan aanhouden.

Als de brandharen in de ogen komen, kan binnen enkele uren een rode, pijnlijke en jeukende zwelling optreden. Inademing van de brandharen kan leiden tot irritaties en ontstekingen van het slijmvlies van de neus, keel en luchtwegen.

Behandeling van de symptomen

In het algemeen verdwijnen de symptomen binnen enige dagen tot weken. Ga na aanraking van de rupsen of haren niet krabben of wrijven, maar was of spoel de huid of ogen goed met water, dit om ontstekingen te voorkomen. Eventueel kan men in het beginstadium de aangedane huid met plakband strippen om overtollige haren snel te verwijderen. Een zachte crème met kamfer of menthol kan verlichting geven. Neem bij ernstige klachten contact op met je huisarts. Omdat haren moeilijk uit kleding zijn te verwijderen, wordt verder aanbevolen deze zeer grondig met water en zeep te reinigen en/of te wassen bij voorkeur op 60°C.

Uit ervaring met patiënten is wel bekend dat bij hernieuwd contact of bij een blootstelling die onderhouden wordt, bijvoorbeeld vanuit de kleding, de reacties veel sterker kunnen zijn. Daarnaast blijkt dat de reacties als gevolg van contact met de brandharen van persoon tot persoon sterk kan variëren.

Hoe voorkom je ongemak

Vermijd elk contact met de rupsen en resten ervan, zoals met vrijgekomen brandharen en lege nesten. Zorg bij een bezoek aan een (natuur)gebied met Eikenprocessie Rupsen voor goede bedekking van de hals, armen en benen en ga niet op de grond zitten.

